№ 58 Ausgabe B.

ГОМАН

Цэна с перасылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Беларуская Віленская часопісь выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Віленская 33.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі — па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам

№ 58 (253). Год III. Вільня, 26 ліпня 1918 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.)

ТЭЛЕГРАМЫ.

25 ліпня.

Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскага: Між Букуа і Эбітэрн вячэрнае наступленьне непрыяцеля адбіто.

Фронт нямецкага Насьледніка: Між Суассон. і Рэймс баевая чыннасьць учора зьменшылася. Між Урк і Рэймс непрыяцель вёў заўзятые мясцовые атакі, каторые адкінуты контратакамі.

ЛОНДОН (В.Т.Б.). Рэўтэр публікуе ўрадовую ноту з зьместам умовы Англіі, Францыі, Злучэных штатаў і Мурманскага акружнага савета аб „абароне Мурманскай зямлі ад нямецкай коаліцыі. У ўмове кажэцца аб наборы рускіх самахвотнікаў у войскі саюзьнікаў і аб арганізацыі расейскага войска пад расейскім начальствам. Саюзьнікі абецаюць у меру магчымасьці дастаўляць жыхарам Мурмана ядомые рэчы і іншые тавары, а таксама памагаць грашыма мурманскаму савету (радзе). Умова мае мэту абараніць Мурманскую зямлю для вялікай адзінай Расеі.

РОТТЭРДАМ. Пад прэзэствам імпэратара было апрычоннае засэданьне японскай дзержаўнай рады, каторае прызнало добрымі крокі, праектаваные ў Сібіры. Часовы ўрад у Владывастоку зьвярнуўся да саюзьнікаў з нотай, у каторай просіць супольнага наступленьня.

МАСКВА (Б.Т.В.). Чэхі сабралі на дарозі Кацярынбург-Чэлябінск вялікіе сілы, прад каторымі чырвоная армія адступіла.

ХАРБІН (Рэўтэр). У ваколіцах Нікольска 4.000 казакоў злучыліся с Хорватам. Ждуць конвэнцыі між генэралам Хорватам і чэхаславакамі.

КОПЭНГАГА. Прэдстаўнікі Фінляндыі на фінляндзка-маскоўскіх мірных перэгаворах паехалі ў Бэрлін. Перэгаворы ёсьць, згодна з жаданьнем расейскага (маскоўскага) ўраду ня ў Рэвелі, але ў Бэрліне. Нямецкіе газэты гэтую вестку пацьверджаюць і пішуць, што грозячые Расеі і Фінляндыі на Мурманскім беразе пляны саюзьнікаў вызвалі жаданьне весьці перэгаворы ў Бэрліне.

МАСКВА (П.Т.А.). Рэгулярная армія ўраду саветаў даходзіць цяпер 400.000 тысяч чэлавек. Чуткі быццам латыскіе стральцы адзіная абарона ўраду саветаў не праўдзівы, яны даходзяць толькі 20 часьці ўсей савецкай арміі.

МАСКВА (В.Т.Б.). Пяты зьезд саветаў аб'явіў Туркестан за саюзную з Расеей рэспубліку і выбраў 11 магамэтан у савецкі спаўніцельны савет. Рэспубліка абнімае абласьці: Сямірэчэнскую, Сырдарінскую, Фэрганскую, Самаркандскую, Закаспійскую, Хіву і Бухару. Проці Дутова і іншых контрэвалюцыанераў учынены крокі.

МАСКВА. Архівы англіцкага пасольства вывезены з Валогды.

Вітэбская камісія дзеля барацьбы с контррэвалюцыей загадала высяліць усіх паноў у поясе ля дэмаркацыйнай лініі на 150 вёрст шырокім.

У Наўгародзкай губэрні с прычыны нестачы прадуктаў узьняліся разрухі.

КІЕУ (В.Т.Б.). Грузінскіе войскі йдуць уздоўж Чорнага мора на поўнач. Гагры ўзяты.

КЭНІГСБЭРГ. Прыбыўшая з Украіны тэхнічная камісія адбыла ў тарговай палаце нараду с прэдстаўнікамі асьвядомленых кругоў аб магчымасьці правядзеньня воднае дарогі між Чорным і Балтыцкім морам.

БЭРЛІН. Страты ворагаў пры апошнім вялізарным наступленьні — вялікшые, чым пры даўнейшых. Глаўны цiжар іх выпаў на Францыю. Восьмую італьянскую дывізію можна лічыць зьніштожэнай.

ГААГА. Пасьля расстрэлу цара адбылося многа арэштаў між вышэйшай расейскай арыстакрацыей. Іншые з вялікіх князёў разам з вышэйшым духавенствам пачалі вялізарную прапаганду проці саветаў.

БУКАРЭШТ. Сьледам за назначэньнем у Букарэшт украінскага консула гэтымі днямі едзе ў Ясы ўкраінскі дыплёматычны кур'ер, каб завязаць дыплёматычные зносіны.

СОФІЯ. У Боўгарыі ад 10 ліпня заводзіцца агульная прымусовая памочная служба.

БЭРЛІН. Сын вялікага князя Міхаіла шчасьліва вывезен у Данію і знаходзіцца ў замку дацкага караля ў Копэнгагене.

ВЕНА. Тайны райчы Гусарэк назначэны аўстрыяцкім міністэрпрэзыдэнтам.

ЦЕНЬ-ЗІНЬ (Рэўтэр). Кітайскі ўрад пастанавіў прыняць учасьце ў умешаньні саюзьнікаў у Сыбір.

ЦЮРЫХ. Перад вышэйшым швайцарскім судом абвінавачэны цяпер некалькі тэлеграфных чыноўнікаў. Іх вінавацяць у выдачы аўстрыяцкіх і нямецкіх ваенных тэлеграм італьянскаму ваеннаму агенту ў Бэрне.

ЖЭНЕВА. Французкае ваеннае міністэрства наказывае, што французкае наступленьне вядзецца пад камандай генэрала Тайёля.

ФРАНКФУРТ. Аб развіцьці тэлеграфу бяз дроту ў апошнім часе сьведчыць наказ, што тэлеграмы бяз дроту, падаваные на ст. Науэн пад Бэрлінам, прымаюцца ў Новай Зеляндыі, значыць на адлегласьць 19,300 кіл.

Вільня, 26 ліпня 1918.

Яшчэ некалькі дзён — і скончыцца чацьвёрты год вялікае сусьветнае вайны.

Горка расчараваліся ўсе тые, хто думаў, быццам гэта вайна можэ скончыцца ў некалькі месяцаў. Год ідзе за годам, а кожын з іх—цяжэйшы за папярэдні, і цяпер—на парозе пятага году вайны—мы ўсё яшчэ ня можэм нічога пэўнага прарочыць аб міры.

Людзі шмат кажуць аб тым, чаго асабліва горача жадаюць. Гэтак і з гутаркамі об міры: восьжэ ізноў па газэтах сустрэчаем весткі, быццам нэўтральные дзержавы маняцца зрабіць мірнае прэдлажэньне ваюючым старонам. Ці гэта—праўда, а, калі праўда, ці з гэтага ўрэшці выйдзе нешта сур'ёзнае, сказаць нема магчымасьці. І за пацеху можэ служыць адно думка аб тым, што не адным толькі аружжэм разьвязываюцца споркі паміж народамі.

Вайна—гэта толькі прадоўжэньне дыплёматыі: дзе словы і доказы розуму не маюць ужо сілы, там выступае на сцэну аружжэ. Але ў канцы падыходзіць момэнт, калі аружжэ само апускаецца, калі далейшая аружная барацьба становіцца дарэмнай—і з гэтага пагляду—бязцэльнай. Вось, тады нанова выступаюць дыплёматы, якіе павінны пільна сачыць за кожным здарэньнем на палёх бітв, пільнуючы, каб вайна не зацягнулася ні на адзін лішні момэнт, каб не палілася ні адна лішняя кропля крыві.

Ці ў сучаснай вайне гэты момэнт ужо настаў? Мы думаем, што так. Мы ўжо чулі прамовы палітычных кіраўнікоў ваюючых старон: у іх як адна, так і другая група дзержаў высказывала свой пагляд на тые асновы, на каторых можна было бы прыступіць да павароту міра. І хоць у паглядах цэнтральных дзержаў і варожай ім коаліцыі ўсё яшчэ знаходзім абсалютна непрымірымые пункты, — усё-ж такі самы факт заяў і выступленьняў гасударственых мужоў Нямеччыны, Англіі, Францыі, Амэрыкі і інш. паказывае, як насьпела ўжо патрэба міра для ўсіх.

Бязспорна, грунт для міра ўжо ёсьць,—аднак, настраеньне кіраўнічых кругоў ваюючых дзержаў не дае ступіць кроку ўпярод па дарозе да міра. І толькі якіесь новые здарэньні з вонку маглі-бы зьмяніць лішне ўжо запанаваўшый усюды ваюючы дух. Да гэткіх здарэньняў належаць: выпадкі на ваенным фронце і ў унутрэным жыцьці ваюючых гасударств,—як гэта ўжо паказала Расея. І мы думаем, што такая ці сякая разьвязка новай барацьбы на заходнім ваенным тэатры, асабліва-ж разьвязка «у нічую» павінна будзе нам паказаць, ці доўга йшчэ народам прыдзецца пакутаваць с тае толькі прычыны, што іх дыплёматы не здалелі злавіць і выкарыстаць адпаведные дзеля мірных крокаў момэнты.

«Адбудова Расеі».

Пад той час, як большэвіцкая палітыка вядзе Расею па дарозі поўнага руйнаваньня яе ўнутрэнага жыцьця, контррэвалюцыанеры рознае масьці дзеля завядзеньня ладу ў Расейскай дзэржаве зазываюць у яе чужацкіе войскі—англіцкіе, французкіе, японскіе. Яно ясна, як Божы дзень, што мэты англічан, японцаў і іншае «коаліцыі» не маюць нічога супольнага з ідэаламі і задачамі расейскага народу: яны проста хочуць умацаваць сваё панаваньне ў Расеі, а Японія дык зусім адкрыта кіруецца да таго, каб забраць у свае рукі ўсходнюю часьць Сібіру. Гэтак помач «коаліцыі» расейцам павінна быць аплачэна вельмі дарагой цаной,—такой дарагой, што ад яе адступаюцца ўжо нават самые шчырые прыхільнікі старых саюзьнікаў сваіх—кадэты.

Мілюкоў, Вінавэр і ўвесь кадэцкі цэнтральны камітэт перэбраўся ў Кіеў, дзе вядзе перэгаворы с сваімі ўчорашнімі ворагамі — немцамі. У Кіеў зьеджаюцца чысьленые дэпутаты ўсіх чатырох расейскіх гасударственых дум і, як наказываюць газэты, маняцца аб'явіць свой зьезд за ўстаноўчы сэйм усяе Расеі. Тут-жэ, у Кіеві, Мілюков праектуе ўтварыць новы цэнтр упраўленьня Расеей.

Перанос цэнтру палітычнае работы расейскіх лібэралаў у Кіеў прыадкрывае крыху завесу над плянам, аб каторым у апошніх часох гаворыцца даволі многа. Плян гэты—адбудаваць вялікую і дужую Расею праз Украіну і Беларусь, дабіўшыся перш дабравольнага падчыненьня Беларусі гэтману Скоропадскаму пад фірмай «беларуска-ўкраінскай уніі». А як фізіономія Скоропадскага, як «істінно-русскаго чэловека», вядома здаўна (—не дарма «Vorwärts» называў пэрэварот Скоропадскага «вялікарускай контррэвалюцыей на Украіне»!), дык вельмі лёгка можна было-бы дабіцца ад яго прызнаньня над сабой уласьці новага расейскага констытуцыйнага монарха. Ведама, што монарх, каторы вярнуў-бы маскалём утрачэную Украіну і Беларусь, мог-бы сьмела спадзевацца добрага прыёму ў Расеі.

Акцыя Мілюкова і, наагул, кадэтаў у Кіеві ня суліць ані Украіне, ані Беларусі нічога добрага. Пытаньне толькі, ці яна дойдзе якіх-колечы рэзультатаў: кадэты, хаця да іх партыі належыць безмала ўся расейская лібэральная інтэлігэнцыя, гэта—«вялікі ваенны штаб», катораму дзеля пабеды нехватае толькі аднаго: арміі...

І. Мелешка.

КІЕУ (В.Т.Б.). 23.VII. Прадстаўнік саюзьнікаў у Кіеві, Консул Вазіліадзі заявіў публічна, што саюзьнікі станоўча выступаюць проці незалежнасьці Украіны, Крыму і Каўказу і ніколі не прызнаюць аддзяленьня Украіны ад Расеі.

Беларускаэ музыкальнае творства.

З Менску наказываюць, што прафэсар тамтэйшае консэрваторыі, Усьцюжанінаў, пачаў зьбіраць беларускіе матывы і музыку для беларускай опэры. Апрыч таго, ён пішэ музыку на словы сучасных беларускіх паэтаў. Ужо напісана ім пекная музыка на словы соннэта М. Запольскага: «Цавер ты мне». Гэтак сама ў хуткім часе мае быць закончэна музыка на словы розных беларускіх паэтаў для сольнага і харавога сьпеву.

Гэта вестка, надрукаваная ў «Вольнай Беларусі», вызывае ўспаміны аб тым, што дагэтуль рабілося ў нас дзеля разьвіцьця беларускага музыкальнага творства. Мы ня будзем казаць аб зборніках беларускіх народных мэлёдый: хоць яны і маюць надта вялікую цану, ды гэта толькі адбіцьце таго, што стварыў і творыць увесь наш народ. Мы адзначым некалькі важнейшых момэнтаў індывідуальнага беларускага музыкальнага творства, аб якіх вядома пішучаму гэтые словы.

Вялікі музыка нашага краю, Станіслаў Монюшка, каторага палякі пасьля аб'явілі за свайго «нацыянальнага» мастака, ды аб каторым у 1856 гаду пісаў Вінцук Дунін-Марцінкевіч, што ён

„...між намі ўзрос, ён нам братка,
„Яму Менская зямелька родненькая матка„,
(*«Верш Наума Прыгаворкі»*)

—бадай, першы ў творстве сваім сьвядома карыстаўся беларускімі народнымі мэлёдыямі, якіе і прыдаюць усім творам яго асаблівую свойскасьць у ваччу сыноў Беларусі, ды робяць іх такімі зразумелымі, роднымі нам. Не здарма сучасны Монюшцэ той-жэ Дунін-Марцінкевіч у памянутым ужо вершу на прыезд у Менск Аполінарага Контскага, Владыслава Сыракомлі і Станіслава Монюшкі казаў аб яго музыцэ:

„Трэці дудар як загудзе песянькі радненькі,
„Бяды, дый гора забудзеш, станеш весяленькі!
„А так думкі прыуныўны, салодка сьпевае,
„Што за сэрца, бач клешчамі. дзетачкі хватае!“

Монюшка напісаў адзін музыкальны твор спэцыальна для беларусаў: гэта музыка да опэры ў 2 актах В. Дуніна-Марцінкевіча «Селянка», друкаванай у Вільні ў 1846 гаду і каля таго-ж часу пастаўленай на сцэне менскага тэатру. На вялікі жаль, хаця словы опэры да нас дайшлі, ноты да яе нейдзе запрапалі, і ўсе стараньні паклоньнікаў Монюшкі вышукаць іх дагэтуль дарэмны.

Ад часу Монюшкі доўгі час не сустрэчалі мы выдатных музыкальных тварцоў, каторые-бы карысталіся беларускімі народным мэлёдыямі, ажно да Карловіча, які сваю слаўную „Літоўскую рапсодыю“ напісаў на палескіе матывы, ды праз усю яе перэвіваецпа гэтак добра ўсім нам знаёмы напеў жніўнае песьні. А сьледам за Карловічэм зьвярнуўся да багатай беларускай народнай музыкальнай крыніцы сучасны нам композытар «Маладой Польшчы», Людомір Міхал Рогоўскі, на некалькі гадоў перад вайной гасьціўшый у Вільні і адбыўшый падарожу па Беларусі дзеля знаёмства з беларускай песьняй. Роговскі прыняў чыннае ўчасьце ў арганізацыі беларускага хору ў Вільні (ў 1910 гаду), каторы паставіў на папраўдзі артыстычную ступень, і каторы ня толькі знайшоў у маладым мастаку знаменітага кіраўніка, але і гармонізатара беларускіх песень для харавога пеяньня. У гэтым часе Роговскі напісаў мэлёдыю на словы Каганца „О Божэ, Спасе наш» і Янкі Купалы—„А хто там ідзе“, ды прыгатаваў да друку два зборнічкі „Беларускага песенніка“. Але завяршыў сваю работу «Беларускай Сюітай»—оркестровым творам, які быў ігран віленскім сымфонічным оркестрам і вызваў са стараны знаўцаў зусім заслужэную і шчырую хвалу.

Урэшці, гожэ адзначыць працу пані Марыі Кімонтт у Вільні, якая ўжо ў пачатку вайны с праўдзіва артыстычным пачуцьпём музыкальнага смаку напісала музыку да „Залётаў“ (таго-ж Марцінкевіча) і ставіла на віленскай сцэне.

Вайна, спыніўшая ўселякую культурную работу, адбілася вельмі блага і на працы над беларускай музыкай. Толькі цяпер яна пачынае наладжывацца нанова, і пачатак ёй палажыў Менск.

Дай жэ, Божэ, у добры час!

А. Н.

Цукраварні на Беларусі.

(Страніца з гісторыі прамысловасьці на Беларусі).

(Гл. «Гоман» № 57.)

Трэба адзначыць, што паміма гандлёвай прадукцыі цукру на фабрыках, дамовая гаспадарская прадукцыя ня толькі не спынялася, але нават рабіла канкурэнцыю і вялікім цукраварням. Пробы, каторые добра ўдаваліся, шмат кніжак аб цукраварстві, якіе давалі найбольш простые і эканамічные спосабы прадукцыі цукру, урэшці, нават мода на гэта, зробілі тое, што дамовая гаспадарская фабрыкацыя цукру разьвілася буйна і пачала прыцягіваць ахвочых людзей да навукі і спэцыялізацыі ў гэтым.

Тварцом дамовай гаспадаркі фабрыкацыі цукру на Беларусі быў Кароль Шпакоўскі, памешчык з Гродзеншчыны. Каля 1835 году Шпакоўскі ясна зразумеў, што гаспадарка на Беларусі вядзецца вельмі прымітыўным спосабам, без укладываньня працы ў яе, без стасаваньня новых тэхнічных спосабаў, а калі яшчэ паехаў за граніцу ды пабачыў, як там прамысловасьць падносіць высока сельскую гаспадарку, пастанавіў хоць у малым разьмеры стварыць нешта падобнае і ў сябе. І вось, дзеля таго, адкрыў у сваёй вёсцы, Вічках, дамовую фабрыку ды школу цукраварства. Так апісывае дамовую фабрыкацыю цукру польскі «Tygodnik Rolniczo-Technologiczny» 1838 г. у № 33. Вучні Шпакоўскага: Нарбут і Малахоўскі, са сваіх вырабаў цукру пасылалі пробы на паказ у Варшаву. У гэтым самым 1838 г. памешчык з Гродзеншчыны, Антон Карыбут-Дашкевіч, пачаў у маёнтку сваім, Рынках рабіць цукар з буракоў, а пасьля прынімаў на навуку людзей, якіе хацелі навучыцца гэтай фабрыкацыі. Польскі «Tygodnik Rolniczo-Technologiczny» с 1849 году гэтак пішэ аб цукраварстві на Беларусі: «Фабрыкацыя цукру з буракоў настолькі важная, як з боку значэньня краёвай эканоміі агулам, так і з боку павышэньня вартасьці зямлі, а за тым і даходаў сельскай гаспадаркі, што абавязкам кожнага земяніна ёсьць павіннасьць на колькі можна старацца пашырыць гэтую новую галіну сельскай прамысловасьці».

Вельмі можэ быць, што істнавало шмат другіх дамовых цукраварняў, але да нас дайшлі толькі глухіе весткі, якіе параскіданы скрозь у гадавіках старых часопісаў. З гэтакіх часопісаў маем весткі аб цукраварнях: у Кавешыцах Ромуальда Шпакоўскага, у Боратычах Шэмэта, у Любешові ксендза Антона Мошынскага, у Вядовічах Эміля Оскеркі, ды ў Горы-Горках.

Дайшла да нас такжэ вестка, што ў 1838 г. аснаваўся хаўрус дзеля будовы цукраварні. Да хаўрусу, паміж іншым, прыступілі: Марцінкевіч, Жаба, Моржыцкі ды граф Леў Путткамэр. Цукраварня гэта, аднак, аснована не была дзеля таго, што былі вялікіе труднасьці ў сабраньні грошы на аснаўны фонд. Як памятка пасьля гэтай неаснованай цукраварні асталася: «Устава Віленскай Кампаніі для вырабу цукру з буракоў», зацьверджэная праз Гасударсцьвенны Сэнат 2 траўня 1838 году за № 35278.

З апавяданьняў старых людзей, якіе вучыліся ў школі сельскай гаспадаркі у Горы-Горках, Магілеўскай губэрні, мы даведаліся, што і тамака была заведзена цукраварня дзеля навукі і практыкі. На жаль, у друку вестак аб гэтай цукраварні мы не спатыкалі.

Калі дамовае цукраварства пачало хіліцца да ўпадку, вялікі дзеяч у разьвіцьці краёвай беларускай прамысловасьці, Александэр Скірмунт, аснаваў у 1860 г. адну з найвялікшых цукраварняў у Парэччы, Пінскага павету. Гэтая цукраварня была паровая, мела найлепшые і самые новые прылады, якіе былі тады ў Эўропі. Адны машыны каштавалі больш за 50 тысяч рублёў. Праз дзень-ноч перэраблялі ў ёй 1320 пудоў буракоў і прадукавалі 60 да 70 пудоў цукровага пяску. Буракі сеялі часьцю ў Парэччы, часьцю ў Альбрыхтове, ды нават куплялі ў суседніх маёнтках. Лік буракоў, якіе перэраблялі ў 1877 г., быў

Франціш Олехновіч.

На Антокалі.

П'еса ў 3 актах са сьпевамі і танцамі.

(Гл. „Гоман“ № 57).

МІХАЛІНА.

А йдзі вон з мае хаты і болей не прыходзь!

МАЦЕІХА.

Вось як! Якіе цяпер гордые, як аблуталі Ігната сваімі сецямі! Знацца з суседзямі ня хочуць... Вялікая пані!..

МІХАЛІНА.

Вялікая—не вялікая, а ў сваёй хаці пані! А табе чаго трэба? Вон адгэтуль!

МАЦЕІХА.

Чаго трэба?— Нічога ня трэба! Я плюю на вашае багацьце! (плюе): Цьфу!.. Я ведаю, што калі-б мая Эльжуня мела нарэчонага, то з іншымі хлапцамі не задавалася-бы.

МІХАЛІНА.

Хто задаецца? с кім задаецца?!.. Вон адгэтуль, паганая, а то кепска будзе!

МАЦЕІХА (з іроніей).

Напужала... Ах, якая страшная! Ах, ты ведзьма антокальская!

МІХАЛІНА.

Вон, гадзіна ядавітая!! вон шэльма!

МАЦЕІХА (у дзьверах).

Ведзьма! Ведзьма!

(выходзіць)

МІХАЛІНА.

Гадзіна! шэльма!..

З'ява 13.

МІХАЛІНА і ЗОСЬКА.

МІХАЛІНА

(седае ўмарыўшыся сваркай).

Ох! знэрвавала мяне гэная гадзіна! Праўду казаў аб ёй Ануфры, што яна нягодная баба... А што гэна яна казала: «с хлопцамі задавалася...» Зоська, што гэта значыць? Эй, Зоська кажы праўду, бо будзе кепска! Што гэта значыць?

ЗОСЬКА.

Я... скуль-жэ я ведаю!

МІХАЛІНА.

Ты мо' тут з Язэпам нешта?..

ЗОСЬКА.

А — крый Божэ!

МІХАЛІНА.

А аб чым-жэ яна казала?

ЗОСЬКА.

А скуль я магу ведаць! Вось казала, што ёй на язык папала! Добра ведама, якая гэта баба!.. Брэшэ — і толькі! ёй нічога верыць нельга!

МІХАЛІНА.

У кожнай брахні ёсьць трохі праўды.

ЗОСЬКА.

Ды кіньце ўжо, мама! Кажу, што не, дык не.

МІХАЛІНА.

Бачыш, Зоська, я-ж цябе не прымушаюісьці за Ігната, — сама хочэш. Я ня ведаю, што ў цябе ў душы, — ці ты яго кахаеш, ці не, — бо ты мне нічога ніколі нэ кажэш, не так, як іншые дачкі сваім маткам... — А калі-б ты нават яго і не кахала, памятай, што каханьне глупства! Болей значыць шацунак, прывязаннасьць, сымпатыя... Гарачае каханьне хутка астыне... Адным словам — так, ці інача́й — а як ты ўжо дала слова Ігнату, дык не маеш права задівацца з Язэпам!

ЗОСЬКА (з злосьцю).

Ды я сама добра ведаю! І дзіўна, што вы болей верыце брахні Мацеіхі, чымсі сваёй дачцэ!

МІХАЛІНА

(спакайнейшым тонам).

Ну, добра, добра!... Я табе веру, — толькі перэсьцерэгла! Гэта мая павіннасьць, я-ж матка! (зьмяніўшы тон): А ты не бачыш, што тутака ўсё так асталося, як учора пакінулі. Мо' думаеш, што я буду чысьціць хату? Не, я так сама не супачываю. Ты-б ужо магла дагэтуль зрабіць у хаці сякі-такі лад!

ЗОСЬКА

(зьбірае бутэлькі і нясе ў кухню).

Ах, калі-ж скончыцца ўжо гэтая праца! Чэлавек запрацовываецца, як той конь на концы!

З'ява 14.

МІХАЛІНА (адна).

Не... Зоська не такая дурная, каб... Маладая, праўда, але дзяўчына разумная...

З'ява 15.

МІХАЛІНА, ВІНЦЭНТ і БАРБАРА.

БАРБАРА.

Як маешся, Міхця?

МІХАЛІНА.

А, Бася! Нарэшці ты прыйшла да нас!

143.370 пудоў. Пры добрым ураджаю дзесяціна зямлі ў Парэччы давала 100 бочак цукру па 16 пудоў, што становіць 1600 пудоў, с каторых чысты даход з дзесяціны быў 140 рублёў. Разьвіцьцю цукраварні спрыяла блізкасьць рэчкі Яселды. Гадавы даход цукраварні даходзіў да 23 тысяч рублёў. Пасьля 19 гадоў істнаваньня, цукраварня гэтая згарэла да шчэнту ў 1879 годзі.

Апошняй цукраварняў, закрытай на Беларусі, была цукраварня ў маёнтку Івань, Слуцкага павету. Цукраварня гэта працавала найдаўжэй на Беларусі. Аснованая ў 1838 г., датрывала да 80-х г.г. 19-ага сталецьця. Маёнтак Івань мае вельмі добрую ўраджайную зямлю і належаў спачатку да князёў Радзівіллаў, пасьля да князёў Віттгэнштэйнаў, ад каторых перайшоў да прускіх князёў Гогэнлоэ. Цукраварню ў Івані трымаў у пассэсыі Карказовіч, дырэктарам фабрыкі быў Гладкоўскі; закрылася яна пасьля сварак за прадукцыю буракоў паміж Протасэвічам і Карказовічам. Так пішэ польская «Gazeta Cukrownicza» з 1911 году № 11. Апрыч Івані, буракі сеялі ў суседніх Мецявічах і ў Дахтаровічах. Калі расейскі ўрад прыказаў князю Гогэнлоэ прыняць расейскае падданства, або распрадаць маёнткі яго на Беларусі, справа была так пакіравана праз расейскіх чыноўнікаў, што маёнткі былі распрададзены за бязцэнак прымусова, прычым было пастаноўлено прадаваць гэтые маёнткі толькі «істінно-рускім» людзём. Вось, такім парадкам купіў маёнтак Івань нейкі Кар'якоў, каторы цукраварню скасаваў, а на мейсцо яе паставіў «больш патрэбную», бо менш клапатлівую—вінакурню.

Цукравэрні ў Парэччы і ў Івані закончылі гісторыю 50 гадовай цукраварнай прамысловасьці на Беларусі.

Кароценькая гісторыя цукраварства на Беларусі паказывае ясна, што наш край можэ мець свой цукар і што пры добрым разьвіцьці фабрыкацыі можна было бы карыстацца ўсюды ў нас сваім уласным цукрам.

Калі нашая Беларусь стане на свае ўласные ногі, калі стане па праўдзі незалежнай, можна больш чым спадзевацца, што цукраварства ў нас адродзіцца ізноў і развіецца багата.

Ромуальд Земкевіч.

Менск, 15 траўня 1918 г.

У Вільні і ваколіцах.

× **Выстаўка Вільня—Менск** Як мы даведаліся, выстаўка Вільня—Менск, недаўна закрыўшаяся ў Вільні, мае быць у скорым часе наладжэна ў Менску. Ужэ йдзе работа дзеля таго, каб на ёй сабраць чым-больш рэчаў—памятак старадаўнае беларускае культуры, каторая, як вядома, ў часе незалежнасьці нашага краю панавала ў абедзьвых палавінах яго: як беларускай, так і літоўскай. У Менску гэткіх рэчаў можна будзе сабраць шмат больш, чымся ў Вільні, бо туды ў часе вайны было зьвезено багата беларускіх гістарычных памятак, а з Вільні іх вельмі шмат павывозілі на Усход.

× **Прыезд беларускага філёлёга.** У Вільню прыбывае ўсё болей беларускіх інтэлігэнтных сіл, якіе былі праз тры гады аддзелены фронтам ад сталіцы нашага краю. Сьледам за праф. Вацлавам Івуноўскім (д-р хіміі), гэтымі днямі прыехаў праз Фінляндыю беларускі філёлёг, Браніслаў Тарашкевіч, родам з Віленшчыны. Прайшоўшы курс філёлёгічных навук у пецярбурскім унівэрсытэці, дзе ён спэцыялізаваўся на беларускай філёлёгіі пад кірункам акадэміка Шахматава і акадэміка Карскага. Наш зямляк быў пакінут пры унівэрсытэці, як кандыдат філёлёгіі.

× **Статыстыка кватэр.** Stadthauptmann наказывае, што ўсе дамаўласьнікі і заступаючые іх асобы павінны явіцца на Дамініканскую 3, пакой 49, і даць ведамасьці аб сваіх будоўлях (аб чысле этажоў, кватэр, пакояў і аб жыхарах іх; ці ёсьць электрычнасьць, газ і т. д.) 29 і 30 ліпня павінны явіцца дамаўласьнікі і іх заступнікі з вуліц, нямецкае названьне каторых пачынаецца на А, 31 ліпня і 1 жніўня—на Б, 3 жніўня — на Ц і Д. За неслухмянасьць жджэ кара.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
22 — 23	+ 18,2°	+ 13,0°
23 — 24	+ 22,3°	+ 12,3°
24 — 25	+ 21,5°	+ 11,8°

З усяго Краю.

Аб кароне Літвы.

Кіраўнік палітычнага аддзелу міністэрства заграінічных спраў у Вюртэмбэргу наказывае, што вестка аб прыняцьці літоўскае кароны гэрцогам Урахам—фальшывая. Палажэньне гэтае справы яшчэ не пасунулося так далёка ўпярод і папярэдніе ўмовы аб гэтым дагэтуль ня споўнены. Дый Нямеччына павінна даць на гэта сваю згоду.

САДНІКІ. 2 жніўня леташняга году 20 разбойнікаў напалі на двор Шумск гр. Дрогоёўскага. Селянін Францішк Талочка, каторага вінавацілі ў учасьці ў напасьці, быў апраўдан с прычыны прысягі кабеты Клюкоўскай. Пасьля Клюкоўскую аддалі пад суд за крывую прысягу, бо іншые сьведкі давялі, што Талочка прынімаў учасьце ў грабежстве. За крывую прысягу Клюкоўская засуджэна на 2 гады ў вастрог.

ЕЛЕНЕВО. Наймітку Стэфанію Богдан вінавацілі ў забойстве свайго толькі-што нарадзіўшагася дзіцяці. На судзе выявілося, што дзіця памерло с прычыны таго, што маці самлела. Дзяўчыну апраўдалі.

МІЦЮНЫ Кошэдарск. пав. Селянін Дамінік Жэдулёніс быў аддадзен пад суд, дзе яго вінавацілі, што ён у начы на 31 марца леташняга году прынімаў учасьце ў напасьці на дом Убановіча ў Малінаўках. На судзе ўдалося толькі давясьці, што ён падвёз разбойнікаў на санях пад вёску. Ці сам ён замешан да напасьці, ня выясьнено. Яго засудзілі на год у вастрог.

ФІЛІПОВА. Ад двох кантрабандзістаў адабралі куль солі, каторую яны несьлі цераз граніцу.

ВЛАДЫСЛАВАУ. За прафэсыанальную контрабандную перавозку каней Подійлайтіс засуджэн на 6 мес. у вастрог.

КОУНА. 9 ліпня прапала дзяўчына, Станіслава Стабацінская. Яна ў гэты дзень пайшла ў суседніе вёскі купляць прадукты. Баяцца ліхадзейства.

ВІЛЬЯМПОЛЬ. У начы на нядзелю зладзеі ўламаўшыся ўкралі 8.000 папірос, мыла, некалькі шынак і кускоў сала. Часьць зладзеяў арэштавалі. Між імі . . . 9-гадовае дзіця.

Украіна.

КІЕУ (В.Т.Б.). 23.VII. На заседаньні палітычнае камісіі мірнай конфэрэнцыі 20 ліпня ўкраінскіе дэлегаты вінавацілі расейцаў у агітацыі на ўкраінскай зямлі проці ўкраінскага ўраду. Заседаньне было вельмі бурнае і адложэно на 22 ліпня.

Украінскі ўрад зачыніў граніцу з Расеей, тлумачучы гэта страхам перад халерай.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 23.VII. Б. намесьнік канцлера, міністэр Гэльфэріх, назначэн за дыплёматычнага прэдстаўніка Нямеччыны ў Маскву.

МАСКВА. Чычэрын заявіў нямецкаму прэдстаўніку ў Маскве, што да 19 ліпня за ўчасьце ў забойстве Мірбаха і бунт проці ўраду растрэляны 20 левых соцыалрэвалюцыонераў, у тым ліку Камков і Спірыдонова. Арэштованы больш за 100 асоб.

У Маскве ізноў закрыты ўсе небольшэвіцкіе газэты і журналы.

МАСКВА (П.Т.А.). 20.VII. С прычыны сыстэматычных тэндэнцыйных вестак заграінічных газэт, быццам Расея маніцца зрабіць саюз то з Нямеччынай, то з яе праціўнікамі, П. Т. А. упаўнамочэно аб'явіць, што Расея — нэўтральна, цьвёрда хочэ астацца такой і не мае думкі прылучацца да аднэй з груп ваюючых дзержаў.

ШТОКГОЛЬМ. Расейскі савецкі ўрад ізноў выпусьціў адозву „Да ўсіх". Опэрацыі саюзьнікаў на Мурмане там названы спробай скінуць савецкі ўрад і вызваць новую вайну проці Нямеччыны. Савецкі ўрад лічучы, што яму аб'яўлена вайна, загадаў адпаведные крокі і прызывае работнікаў і салдатаў бараніць бацькаўшчыну і рэвалюцыю ад саюзьнікаў.

БАРБАРА.

Вось еду на концы і бачу: ідзе швагра. Дай, думаю, зайдуся намовіць вас паехаць на маёўку. Сёньня-ж вялікая рамесьніцкая маёўка ў Вэрках, ці ня чулі?

ВІНЦЭНТ.

Трэба, Міхця, паехаць на маёўку...

БАРБАРА.

Пэўне, што трэба. Будзе вясёла. Ну, зьбірайцеся ўсе, разам з Язэпам, з Ігнатам, — а, а гдзе-ж ён? чытала я сягоньня ў газэці... Слухайце, ці гэта праўда?

ВІНЦЭНТ і МІХАЛІНА.

Але.

БАРБАРА.

Дык гдзе ж ён? Трэба ж мне яго павіншаваць...

ВІНЦЭНТ.

Пайшоў.. Але швагрыня ня ведаеш глаўнай рэчы...

МІХАЛІНА.

Ах, праўда! Ты-ж нічога яшчэ ня ведаеш! — Ігнат учора пасватаўся да нашае Зоські.

БАРБАРА.

Ну і што?

МІХАЛІНА.

Будзем гуляць вясельле.

БАРБАРА.

Ну, гэта вялікае шчасьце... Гэткае багацьце!.. Ды апрача гэтага Ігнат нічога сабе мужчына, ён мне падабаецца... Я-бы за яго вышла замуж і без ягоных грошы...

МІХАЛІНА.

Не адна графіня с прыемнасьцю пайшла-б за Ігната. А Зоська што? — Без пасагу, дачка шаўца...

ВІНЦЭНТ.

Ну, не шаўца, а купца. Я не шавець, бо маю магазын, — я купец..

МІХАЛІНА (да Вінцэнтага).

Ну, добра! хай і так будзе.

БАРБАРА.

Калі ўсё так добра злажылося, то тым лягчэй будзе намовіць вас на маёўку... Міхаліна! чаго сядзіш, хутка апранайся!.. гдзе ж Зося?

ВІНЦЭНТ (да Міхаліны).

Праўда... Апранайся!

З'ява 16.

ТЫЕ Ж і ЗОСЬКА.

ЗОСЬКА

(вітаючыся з Барбарай).

А, цёця!...

БАРБАРА.

Як маешся, Зосечка? Добра выглядаеш.. Ну, апранайся, Зося, — едзем на маёўку.

ЗОСЬКА (з радасьцю).

Ах! на маёўку!

МІХАЛІНА (падумаўшы).

Але як-жэ зрабіць з Ігнатам? Не выпадае яго пакінуць, а адным ехаць.

БАРБАРА.

А ціж ён дзіця? Сам не трапіць? Напішэце, што паехалі да Вэрак, пакіньце пісульку...

ВІНЦЭНТ.

Язэп, пэўне, астанецца дома, ён яму скажэ.

МІХАЛІНА.

Каб Ігнат не зазлаваўся, што мы без яго паехалі.

ВІНЦЭНТ.

Не зазлуецца, ён добры хлапец.

З'ява 17.

ТЫЕ-Ж і ЮЗЮК.

МІХАЛІНА.

Ці Язэп будзе дома?

ЮЗЮК.

(вітаецца з Барбарай).

Буду дома.

МІХАЛІНА.

Добра, бо мы паедзем на маёўку. Як прыйдзе пан Ігнат, Язэп яму скажэ, што мы ў Вэрках.

ЮЗЮК.

Добра.. (ідзе ў свой кут, седае на ложку і закрывае твар рукамі).

БАРБАРА.

Але сьпеш ймася, даражэнькіе, то пасьпеем на параход.

ЗОСЬКА.

Мама, пасьпяшэцеся, я хутка буду гатова (выходзіць з Міхалінай на лева).

З'ява 18.

ВІНЦЭНТ і БАРБАРА.

ВІНЦЭНТ.

А швагрыня не зьбіраешся прыпадкам замуж?

БАРБАРА (жартуючы).

Куды мне!.. Ніхто ня хочэ са мной жаніцца бо я старая ўжо... Хіба швагра высватаеш мне каго?

ВІНЦЭНТ.

Го, го! жартуе швагрыня! Не адна маладая пазайздравала-б швагрыні.

(Далей будзе).

ПЕЦЯРБУРГ. 17 ліпня пачаўся набор рэкрутаў 1896 і 1897 гадоў. Пасьля 6 месячнай навукі іх пусьцяць дамоў.

ПАРЫЖ. Генэрал Гурка назначен глаўнакамандуючым саюзьніцкіх войск на Мурмане.

МАСКВА. Газэты друкуюць з вялікімі цэнзурнымі пропускамі вестку, што чэха-славакі, заняўшы Яраслаўль, злучыліся с паўстаўшымі селянамі і йдуць далей уперод. Ня гледзячы на падвезеную падмогу чырвонай гвардыі не ўдалося адабраць Яраслаўля назад.

У Омску чэха-славакі і контрэвалюцыонеры растрэлялі 1,500 староннікаў савецкага ўраду.

МАСКВА (В.Т.Б.). Уцекачы з Уралу заяўляюць, што чэха-славакі вінаваты пасрэдна ў сьмерці б. цара: яны ўсюды пускалі чуткі, што вызваляць цара і паставяць яго за галаву руху проці большэвікоў.

З усяго сьвету.

ВЕНА (В.Т.Б.). 22.VII. У аўстрыяцкім парлямэнці прэзыдэнт заявіў, што міністэрства Зэйдлера выйшло ў адстаўку.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 22VII. У Пляўне фабрыка амуніцыі ад самаагрэваньня ўзарвалася. Зроблено шмат шкоды і забіто многа людзей.

ЖЭНЕВА. Соцыялістычны конгрэс дэпартамэнту Сэны прыняў рэзалюцыю Лёнгэ, каторая пазваляе надалей падаваць голас за ваенные крэдыты толькі тады, калі ўрад абяжэцца выдаваць членам партыі пашпарты на падарожу на міжнародные конфэрэнцыі і апавясьціць свае ваенные мэты. За прызнаньне ў Расеі большэвіцкага ўраду пададзено 6.099 галасоў, проці — 1,077.

ЛЮГАНО. Праектаваны нацыянальны соцыялістычны конгрэс на 27-30 ліпня забаронен прэфэктам Рыма.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньні.

23.VII. Заходні тэатр.

Фронт Рупрэхта Баварскага: Наступленьні англіцкіх дружын на нашы лініі адбіты. У вечары агонь артылерыі ўзмацаваўся.

Фронт нямецкага Насьледніка: На баевых фронтах момэнтамі сьціхало. На паўдня ад Эн ворагі с прычыны сваіх цяжкіх страт новых атак не пачыналі. Наабапал Урк і між Урк і Марнай—вострые атакі ворагаў, каторые адбіты. Пры Жольгон ворагі прабавалі ўварвацца на нашу пярэднюю лінію ды контратакай адкінуты да Марны. Мясцовые бітвы на палудз. заходзі і на ўсходзі ад Рэймса.

Учора зьбіты 52 варожые самалёты і 4 прывязные лятучые шары. Паручык Левэнгарт зьбіў свайго 42-га ворага.

24.VII. Заходні тэатр.

Жывейшая артылерыйская чыннасьць на поўначы ад Ліс, пры Арра і Альбэр. На заходнім беразі Авр і на паўдня ад Майі наступленьні французаў у дзень і ўначы задзержаны контратакамі. Між Эн і Марн ворагі далей вялі масовые штурмы сьвежымі дывізіямі; яны без астатку адбіты. Французы і амэрыканцы мелі самые цяжкіе страты. Між Нуаён і Гартэнь ворагі штурмавалі пяць разоў. Наабапал Вільмонтуар яны мелі часовую ўдачу, але контратакамі мы іх адкінулі за іхные пачатковые становішчы. Панцырные самаходы, прарваўшыеся праз нашы лініі, ляжаць разьбітые за нашым фронтам. З вяршыны на поўначы ад Кокур і з лесу Шатле мы контратакай выкінулі ворагаў. На палудзенным заходзі ад Рэймса ўвесь дзень трывалі цяжкіе бітвы. Белые і чорные французы, італьянцы і англічане кідаліся ў бітву. Пасьля крывавай бітвы ворагі былі адбіты — часьцю контратакамі.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БАЗЭЛЬ (В.Т.Б.). 23.VII. Урад Гондураса, як наказывае Гавас, аб'явіў сябе ў стане вайны з Нямеччынай.

Ваенные сілы Гондураса даходзяць 2 тысяч душ, а ваенны флот 2 катэраў з 8 гарматамі.

БЭРЛІН. С Парыжа Гавас наказывае:

Францускае наступленьне с прычыны выступленьня новых нямецкіх дывізій спынілося. Французам дасталіся толькі невялікіе ўдачы.

ЛОНДОН. Амэрыканскіе страты даходзяць 80.000 душ. Цэлые палкі зьнішчэны. Асабліва вялікі страты афіцэрамі. Вельмі цяжкіе страты амэрыканцаў тлумачацца іх няўменьнем ваеваць пры цяперашніх варунках.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 23.VII. У месяцы чэрвені нашы падводные лодкі зьнішчылі 521 000 тонн, ад пачатку вайны — 18.251 000 тонн. У тым ліку 11,175,000 тонн англіцкіх караблёў.

Дадаткова наказываюць, што за месяц май удалося, апрыч раней апавешчэнага, крэпка папсаваць яшчэ 48.000 тонн, якіе прышлося папраўляць у доках.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 22.VII. Нашы марскіе самалёты ў апошнім часе зьнішчылі над Паўночным морэм і ў усьці Тэмзы 6 англіцкіх лятучых лодак сыстэмы Кэртіс. Гэтые лятучые лодкі маюць машыны на 700 конскіх сіл і йдуць с шыбкасьцю 176 кілём. у гадзіну.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Нашы марскіе лятуны ў Фляндрыі зьбілі гэтымі днямі сотнага варожага лятуна.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). 22.VII. Амэрыканскі транспорт «Leviatan», раней бышый у немцаў пад імем «Vaterland», найвялікшае на сьвеці судно, 54.282 тонны, затоплен торпэдай 20 ліпня ля паўночнага ўзьбярэжжа Англіі.

НЬЮ-ЁРК. Амэрыканскае транспортнае судно, вёзшае аружжэ, затоплено ў поясе блокады.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Адзін з нашых падводных крэйсэраў пад камандай капітана ф. Ностіца затапіў 15 параходаў і 12 парусьнікаў разам ёмкасьцю 61.000 тонн, у тым ліку аружны транспорт „Дзьвінск“ 8.173 тонн.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). У Сяродземным моры нашы падводные лодкі ізноў затапілі 3 параходы і 1 парусьнік ёмкасьцю разам 19.000 тонн.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). У паўночных водах нашы падводные лодкі ізноў затапілі 13.000 тонн.

БЭРЛІН. 20 ліпня агіпскі хэдыў прыехаў с Константынополя ў Бэрлін.

Урадовая «Nordd. Allg. Ztg.» вітае яго, як праўнага валадара Агіпту, у якога Англія хітрыкамі вырвала яго меньне. З Бэрліна хэдыў едзе ў вялікую глаўную кватэру і будзе прынят імператарам.

Беларускіе народные песьні.

„ЖНІВО“.

Віленская губэрня.

Да зялёнае арэхаўе 2
Да на тын палягаіць,
Да с-пад таго арэхаўя 2
Сівы конь выбягаіць.
А за ім сугон-пагон, 2
Наш Іванька з уздэчкай:
„Ой, стой, косінька, стой, 2
Капытом зямлі ня брой,
Ня крой-жа майго сэрдэчка, 2
Што я молад не жаніўся!
Што я молад не жаніўся, 2
Кудзёркамі апусьціўся.
Я-ж пайду ў гарадочак, 2
Купяю сабе грабянёчак,
Учашу кудзёрачкі, 2
Паеду жаніціся.

———

Сьцюдзёная раса пала, 2
Пускай нас дамоў, паня!
Нашы дамы далёкія, 2
Нашы мамкі няродныя,
У варопічках перамаюць, 2
Па вадзіцу пасылаюць,
С цісовамі вядзёркамі, 2
С шаўковымі пачопкамі.

———

Жыта мае, жыта, жыта залатое,
На таку малочана, на століку пакочана.
Хто-ж яго пераліча,
Той на вайну ня пойдзе,
Пашле служку вярненькую.
Тая служка ваяваць будзе,
А ён сам панаваць будзе.
Служка будзе на коніку,
А сам будзе ў пакоіку.
Служка будзе паежджаць,
А ён будзе пахаджаць.

———

Тонка, тонка, сасонка,
Чаго ты на моры палягла,
Дзевачкам дарожку заняла?
Усе дзевачкі ішлі, прайшлі,
Адна дзевачка не перайшла:
У прыпалі золата нясла,
Шчырае срэбра ў рукаве,
Рассыпала золата на моры,
Клікала мамачку с каморы:
«Ідзі, мамачка. с каморы,
Памажы золата падабраць,
На ядвабную нітку узьнізаць“.

———

Баравая пяцера,
Чаго ж ты з бору ляцела,
Ці табе у бары надаела:
У бары ягадкі салодкі,
У бары крыніца—вадзіца,
У бары ягадкі сытныя,
У бары вадзіца пітная!
Маладая дзевачка,
Чаго ты замуж хацела,
Ці табе ў маткі надаела:
У маткі падвор'е вузенька,
У маткі гуляньне блізенька!
Усьвякроўкі падвор'е шырынька,
У сьвякроўкі гуляньне далёкае!

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман» Рэдактар Язэп Салавей.